

۱۰ شریں ثانی
۱۳۴۰

تورک تاریخ انجمنی مجموعی

اون دردی سنه
نومر ۶ (۱۳)

علاءالدین بك

(یکن نسخه مزودن مابعد)

آنحاق شو کتابه معروضه نك قیمت علمیه سنی تأیید ایتمکده اولان اوچ جهت ، بك شایان دقدر . برنجیسی بو کتابه نك اورایه تحریری ، هر حالده سکز یوز تاریخ هجر یسندن مقدم اولماسی ، ایکنجیسی شو ضبط دعوانك بر خاطره تاریخیه اولماق اوزره اویله مهم بر فتوا کتابه قید ایدلمسی ، اوچنجیسی تورك عنفاتنده و آل عثمان سلسله نامه سنده (اوغوز خان) آدینك بك مشهور اولماسی . شو اوچ جهت دوشونولورسه بو کتابه نك هر حالده عثمان غازی اولادینه عائد اولماسی احتمالی قوت بولور .

كرك عرب مورخلرینك ضبطی اوزره (اردن) وكرك بو کتابه دن استدلال ایدیلن (اوغوز) آدی کوسترییوركه علاءالدین بكك هر حالده بر آدی واردر . فقط امیر مشارالیه (علاءالدین) لقبیه بك زیاده اشتهار ایلدیکندن آدی اونوتولش ، لقبی آدینك یرنده طوتولمشدر .

علاءالدین بك ، جدی اده بالنك كفالتي آلتنده بو بودی . آنك حجره تربیه سنده دین و دنیاسنی او كرندی . علم و عرفان تحصیل ایتدی . پدربینك اعلان سلطنتی زماننده یكرمی یاشنی متجاوز بر دل آوردی . كرك پدربینك و كرك جدینك حسن نظربنی جلب ایتمشدی .

بونك ایچون عثمان غازی ، قراجا حصار نام دیگر سلطان اوکی سنجاغنی اورخان بکه و یردیکی حالده علاءالدین بکه مرکز سلطنته دها یقین ومعنی اولان بیله جك سنجاغنی و یردی . قاین پدربله حلیله سنی ده علاءالدین بكك نزدنده بر اقدی . علاءالدین بكك رجحاتی کوسترمش اولدی .

زعیم محمد بك (جامع التواریخ) آدی اثرنده دییوركه : « عثمان غازی شهزاده جوان بخت غازی اورخان قراجا حصار نام حصاره و دیگر اوغلی علاءالدین پاشایی بیله جك محافظه سنه قیوب کندو ماعدا غزوات و مجاهدین ایله آنجه حصار اوزرینه هجوم ایتدی ، (نور عثمانیه کتبخانه سی ، ن ۳۲۷۰)

مورخلریز ، علاءالدین بکک بیلهجک قلعهسی محافظی تعیین ایدلدیکنی اهمیتدن دوشورمک ایچون شیخ ادهالی خدمتته تعیین اولندیغنی یازمشلردی . حد ذاتنده علاءالدین بك ، هم وظیفهسنی کورویور ؛ همده آتاسی ادهالی خدمتندن استفادۀ کال ایدیوردی . صولاقزاده دیورکه : «علاءالدین پاشا که بیوک اوغلودر . والدهسیله بیلهجکده شیخ ادهالی خدمتنده قویوب بیلهجکک محصلونی شیخ مزبورک اخراجتته صرف ایچون تعیین بیوردی » (ص ۱۱) . بومضمونی بوتون مورخلر آلوب تاریخرنده تکرار ایتشدردر . حال بوکه بیلهجک قلعهسی اوزمان بک مهم ، روملرک هر دم هجومه معروض برحالده ایدی . اورانک حسن محافظهسی (علاءالدین بك) کی عغل ودرایتیله ، تدبیر و شجاعتیله تمایز ایتش برذاته ویرلشدی .

تورک مورخلری علاءالدین بکک بیلهجک محافظهسنه تعیینی (۷۰۱) سنه هجریه سننده یازمقده درلر . حال بوکه بیلهجک قلعهسی نشانچی محمدبک تاریخنده (۶۸۸) و مرآت کائناتده (۶۹۳) ، یاخود (۶۹۸) و ابن کمال ایله جنابی تاریخرنده (۶۹۹) تاریخرنده فتح ایدلش اولدیغنی یازیلیدر .

شو اقوال مختلفه ایچنده قلعه مزبورک (۶۹۸) سنه سنده فتح ایدلش اولدیغنی قبول ایدیلیرسه علاءالدین بکک بیلهجک سنجاغنه (۶۹۸) سنه سنده محافظ تعیین ایدلدیکنی قبول ایتک لازم کلیر . وقایع آتیه بونی کوسترمکده در . علاءالدین بك ، کرک غزوات واقعهده و کرک بیلهجکی حسن محافظه و ادارهده ابراز رویت ایدرک یوکسک عرفاتی کوستردی . بونک ایچون عثمان غازی ، یکیشهری احیا و مقرر حکومت اتخاذا ایتدکده علاءالدین بکی زردینه جلب ایله مشاور سلطنت یابدی .

عاشق پاشا زاده تاریخنده دیورکه : «قاین آتاسی ادهالی به بیلهجک حاصلن تیماروردی . وهم خاتون بیلهجکده آتاسیله قودی . کندیسسی یکیشهره واردی . یاننده کی غازیله اولر یاپیدردی . آنده طور اقلانندی . انک آدینی (یکیشهر) قودیلر . و براوعلیکم اول (علاءالدین پاشا) در . آنی یاننده قودی (ص ۲۱) . منجم باشی احد افندی (جامع الدول) نده دیورکه : «عثمان غازی ، کندیسنه سلطنته بیعت اجرا ایدلدکن صوکرآ (۷۰۱) سنه سنده یکیشهری کندیسنه مرکز سلطنت یابدی . بلاد مفتوحه بی اولاد و امراسی آراسنده تقسیم ایلدی ، (ج ۲ ص ۸۶۰) .

بقولی، بوتون مورخینمیز قبول و تحریر ایتکده درلر. آنجاق فتح ایدیلن بلده لرك تاريخ فتحه باقيليرسه بلكرك اولده لره محافظ تعين ايدلسي، هر حالده بوتاريخدن مقدم اولمليدر. اعلان سلطنت ايدلدكدن صوكرا بلكرك مقاملرنده ابقاسنه تعين ديمش اولماسي احتمالي غالبدر. بوندن آ كلاشيليركه (علاءالدين بك)، بيله جك قلعه سنك فتحني متعاقب (۶۹۸) سنه سنده اورايه محافظ تعين ايدلمش و (۷۰۱) سنه سنده يكي مركز حكومت اولان يكي شهره جلب ايديلهرك پدرينه مشاور سلطنت اولمشدر. بوتاريخدن اعتباراً عثمان غازينك ارتحاله قدر دوام ايدن يكرمي ايكي ييل ظرفنده تاريخلر اورخان بكك مناقيله مشحون اولديني حالده علاءالدين بكه دائر پك او قدر معلوماته تصادف ايديله مز. چونكه عثمان غازينك ارتحالنده بوش براقديني سرير سلطنته دوغرودن اورخان بكي اجلاس ايتدكدن صوكرا رقيب اولان بويوك برادري علاءالدين بكك مناجي، حتى بجني اورخان بكي مشكل بر موقعه دوشوروردی. بونك ايجون مورخلر، هر حالده احتياط و نزاکت قاعده سنه رعایت ايدهرك علاءالدين بكي پدرينه وزير نصب ايتمشلر، عثمان غازينك ارتحاله قدر جريان ايدن هر موقعه ده علاءالدين بكك اثبات موجوديت ايتديكي آ كلاتمشلردر. منجم باشي احمد افندي، عثمان غازينك ارتحالندن صوكره اولادينه تخصيص ايتديكي مبحثده ديوركه: «عثمان غازينك اكبر اولادي علاءالدين پاشا، پدري نك نزدنده وزير مقامنده ايدی» (ج ۲ ص ۸۶۲). عالی چلبی (كنه الاخبار) آدلی اثرنده ديوركه: «فرزند امجدلری كهتر اولادی كه اورخان ایدی. دائماً طرف و جوانه سپسالار كوندر لر دی. وعلاءالدين پاشا نام ولد رشیدنی وزارت خدمتنده استخدام بیورلر ایدی.» (ج ۲ ص ۲۶). حال بوكه عثمان غازينك وزیری كبار علمادن (علاءالدين علی پاشا) نامنده ديكر بزات اولديني اسبرجه خاتونك وقفه سنده صراحه مذکوردر. بوندن آ كلاشيليركه عثمان بكك ولی عهد سلطنتی، مشاور حكومتی بويوك مخدومی (علاءالدين بك) دی. وزير و مدير حكومتی ده ديكر (علاءالدين پاشا) ایدی. بوندن دولایي مورخلریمز، وزير علاءالدين پاشايي عثمان غازينك مخدومی ظن ايتمشلر، ولی عهد اولان شهزاده علاءالدين بكه (پاشا) عنواتی ورمشلردر. شو حقیقت حالی قریباً نشری مقرر اولان ايكي وثيقه شرعيه تنوير ايده جكدر. غازي عثمان بكك اواخر عمرنده بك بورغونلقدن دولایي وجودينه

عارض اولان ضمف پیری، آياقارنده حادث اولان نفریس علی، کندیسنی ركوب و نزوله غیرمقدر برحاله کتیرمش، بوتون زمام اداره سلطتی علاءالدین بك دست کفایتنه تودیع ایتدیرمشدی. صولاق زاده تاریخنده (ص ۱۴) دیورکه: « بوایامده مزاج شریف عثمان خانہ بر مقدار تغیر کلوب علت تقریسه مبتلا اولمغین اوغلی اورخانی سردار سپاه ظفرپناه ایدوب دولت و اقبال ایله بروسه فتحنه ارسال ایلدی. » جامع الدول مترجمی ندیم احمد افندی صحائف الاخبارنده دیورکه: « ۷۲۵ اوخرنده تعاقب امراضدن شهر یار حضرتلرینک ركوبه اقتداری قالمیوب ولد ارجمندلری اورخان غازی بی بروسه تسخیرینه ارسال بیوردیلر. » (ج ۳، ص ۲۸۱). عثمانلی مورخلرینک قبول ایتدکلی شو روایتلردن آکلاشیلیرکه عثمان غازی، بروسه نك فتحندن مقدم خسته اولمش، (علاءالدین بك) غازی به وکالت، (اورخان بك) ده بروسه بی فتح ایتدیر. لکن عرب مورخلری بروسه نك عثمان غازی طرفندن فتح ایدلدکن صوکر مرکز حکومت اتخاذا ایدلیکنی بیان ایتدکده درلر. شو حالده خسته لکی و علاءالدین بك وکالتی بروسه نك فتحندن صوکره اولور.

جمال الدین ابوالحسن یوسف الظاهری (المهل الصافی) آدی اثرنده عثمان بك ترجه حالنده شوبله آکلاتیور: « واخذنی غزوالکفار وافتتح عدة حصون لی ان افتتح برصله فی حدود سنة ثلاثین و سبعمائه وافتتح ما یلیها فاتسعت عسا کره وکثرت امواله » (ج ۲ ص ۵۱۱) یعنی دیورکه: « امیر عثمان، دیار کفار، غزا ایدره رک خیلی قلعه لر آدی. صوکنده (۷۳۰) سنه سی حدودنده برصله (بروسه) بی وحوالیسنی فتح ایتدی. عسکری و نفوذی آرتدی اموالی چوغالیدی. »

ابن حجرده (انباء القمر) آدی اثرنده بومورخی تأیید ایدره رک و مراد خونکارک ترجه حالنده عثمان غازی نك ترجه سنه یازارکن « وفتح برصا و استوطنها فی حدود الثلاثین » دیور. عثمان غازی نك برصایی (۷۳۰) سنه سی حدودنده فتح و مرکز حکومت اتخاذا ایتدیکنی بیان ایدیور. شو ایکی مورخک ضبطنده اوفاق بر سهو قلم اولمیدر. مرحله (ثلاثین) تعیری (عشرین) لفظندن سهو اولدینی طن اولونویور. بو حالده « عثمان غازی، ۷۲۰ سنه سی حدودنده برصایی وحوالیسنی فتح و مرکز حکومت اتخاذا ایتدی، دیمک اولور. ادریس بدلیسی، بروسه نك فتحنی (۷۲۰) و بونک

معارضی اولان ابن کمال ایله نشری ، زعیم محمد بک ، قرہ چلبی زادہ (۷۲۲) سنہ ۷۲۳ و نشانچی محمد بک دہ (۷۲۳) سنہ ۷۲۳ قید ایتشدرد . حتی کمال پاشا زادہ تاریخندہ « اول ینادن عثمان بک دخی لشکر کشور کشا ایله پکار باشنه قوندی . هر طرفدن قلعه یه اوشوشدیلر . » دیبور ، بروسه نك عثمان بک طرفدن فتح ایدلدیکی یازیور ، عرب مورخلرینی تأیید ایدیور فقط ینہ ابن کمال دیبورک : « کندی حیاتده ایکن اول خدمتی اوغلی اورخان بکه تفویض قلمش ، اول دخی آتاسی زمانده یدی ییل ریاست ایتشیدی آیایی زحمتلی ایدی . حرکت ایدہ مزدی . اول سیدن تقاعد اختیار قلمشیدی . صاغلغنده اوغلی سلطنت سریرینه کچوروب آتیسالار قلمشیدی . » بونی ۷۲۰ سنہ سی وقایعنده یازیور . شور وایتار کوستریورک عثمان بک ، اوخر عمرنده خسته لشمش ، اوغلی طرفدن وکیل سلطنت نصب ایتشدرد . عثمانلی مورخلرندن بر قسمی ، وکیل سلطنت اولان اوغلی ، وزیری (علاءالدین پاشا) ، ابن کمال دہ (اورخان بک) دیبور .

شور وایتارک هیچ بری ده بر وثیقه مقبوله یه مستند دکلدرد . انجاق (۷۲۳) سنہ سی رمضانک اوائلنده بروسه محکمہ سنده تنظیم ایدلمش اولان اسپرجه خاتونک وفقیه مهمه سی عرب مورخلرینی تصدیق و تأیید ایتکده در . قیود وفقیه قلمنده (دفتر جدید اناتولی ۴ ، ص ۲۰۷) ده مقید اولان بو وفقیه مهمه ده بعداللقاب « السلطان عثمان خان غازی بن ارطغرول لازال لواء معدلته الی یوم الحشر منصورا بعون الله و مابرح بساط سلطنته الی یوم النشر منشوراً حضر تلرینک طرف باهر الشرفلرندن خصوص آتی الی باندہ وکیل جلیل القدر ثابت الوکاله اولان وزیر مکرم ناظم امور الامم مدار صلاح العالم را کب خیول العز والاقبال صاحب ذیول المجد والاجلال مدبر امور السلطنته فی عامه الافاق وبالاستحقاق و حیددہر لایوجد فی معالیه مثال فرید عصر لایقرب بمکادمه الامثال المستغنی ذاته العالی عن التوصیف باللسان والقلم علاءالدین پاشا ، سطرلری واردرد .

اورخان بکک حلیه سی اسپرجه خاتونه کلک ، کستل ، مدانیه قضا لرنده کائن خیل قرا و مزارعی ، حتی مدانیه بی هبه و تملیک ایتدکن صو کرا (اسپرجه خاتون) ده بونلری مخدومی ابراهیم بکه و نسللاً بعد نسل اولادنه وقف ایدرک اجزای شریفه قرانیه و مولد شریف تلاوته و وظائف تخصیص ایتشدرد .

(مابدی وار) حسین مسام الدین